

h. 110, 30.

Q. D. B. V

INDEX

STVDIORVM

QVIBVS

ALBERTINOFRIDERICIANVM

QVOD

CVRIAE. REGNITIANAE

EST

FERVEBAT

FERVEBIT, QVE, IN, POSTERVM

P. P

A. D. X, CALENDAS, FEBRVARIAS

A. R. S. CIOIOCLXXV

CVRIAE, REGNITIANAE

LITERIS, IOANNIS, ANDREAE, HETSCHELII

Bona iuuentutis institutione nullam existere maius rei publicae emolumentum, cordati omnes omnium aetatum uno ore profuebantur. Praesertim autem nostris temporibus summus et beneficentissimus honorum omnium fons Principibus et maxime illustribus Personis eam instillauit mentem, ut scholarum curam atque instaurationem non infra dignitatem, quin inter magnifica et splendida sua gesta reputarent. Proinde et nos sane habemus, de quo gloriemur, de quo in vicem nobis congratulemur, Christum omnipotentem Scholarum christianarum APXONTA, Instaurationem et Seruatorem; Principem nostrum clementissimum, laudatissimum, rem scholasticam protegendo et nutriendo summo opere augentem atque ornantem. Ad sunt praeter ea perillustres Proceres bene ad modum scholis cupientes easque consilio ac re satis generosa promouentes; neque desunt, qui prouide curant, ut remotis, quae impediunt, vacare alacrius pii praeceptores graui suo et tamen suauis et salutari officio queant. Faustis hisce et felicem succesum augurantibus auspiciis ego quidem

IOANNES CHRISTOPHORVS WEISS Superintendentis, scholarum Inspectoris et SS. Theologiae in illustri Gymnasio Professoris grauisimum munus mirifice sic dirigente Deo T. O. M. et iubente Serenissimo nostro ac Clementissimo Principe accepi. Quod ingens sane nego-

negotium, non meis qualibuscumque viribus at autem vero ingenti Christi Iesu auxilio nixus subii. Ille enim solus potens est praestare, quod promisit Math. XXVIII, 20. volens quoque est suppeditare, quod a me exigit, singulare scilicet et perpetuum studium cum in ecclesiam tum in scholas; dabit quoque in sui honorem operatos successus. Pro officii igitur ratione gymnasium nostrum cum visitandi tum docendi causa ingressus hoc mihi cum primae classis civibus suaue negotium sumsi, ut illos in amoenissimum *Bibliorum sacrorum* hortum educerem, et cuiuslibet libri scopum finemque illis commonstrarem. Per temporis angustiam nondum licuit longius exspatiari, sed in limine versantes mirandum *Mosis* atrium ceu antiquissimum et diuinitatis splendore coruscans opus, accuratius animo oculisque lustrauimus. Persequar in posterum etiam dirigente bono et praesente Deo inceptum iter cum fociis itineris carissimis in Paradisum amisso priore nobis diuinitus in his terris concessum saluberrimisque fructibus repletum, et abunde habebō, quod gustandum imo perfruendum iis praebeam, quibus petus ad optima sapit.

PAVLLVS DANIEL LONGOLIVS Curiani Rector nuperrime annum septuagesimum primum initurus vel ut ex morte ad vitam reuocatus videtur, ut ex hac pagina denuo praedicet diuinum auxilium, quo suffultus fuit superiori anno fungendis non solum suis sed et per semestre prius theologiae professionis tum vacantis partibus. Institutionum quarumcumque matutinarum primordia cepit a diuinis literis versando annales *Iudicum*, *Ruth*, *Samuelis* atque *Regum Iudaeorum* subinde petitis fontibus ebraicis et riuulis graecis, vnde illustraret SEILERIANVM *Religionis Reuelatae Summarium* et *Doctrinae Christianae Compendium*, ex quo iussus est seponere HVTTERIANVM in loco de *Christo* ad prime occupatus. Ex codice noui foederis eum exercuit D. IOANNIS *Apocalypsis*, ut par est huius modi vaticinia tractare, quibus successit MINVCLII *Octauus*, ut adsuescant tirones vestigia certissima premere, a quibus vel latum, quod aiunt, vnguem recedentes in vepres et dumeta incidunt, quibus se vel adultiores aegre nec sine diuinis auspiciis extricant. Haesere autem non tantum ibi, sed et visere duce LIVIO Romanos, Italos, Gallos, Hispanos, Siculos et Poenos, item Germanos parario TACITO, quos propius inspexisse omnium maxime iuuat eius posteros, non tamen sine sollicitiori inuestigatione et verborum et rerum

rum, in quibus non nisi lente festinare concessum fuit, vt per auia et deferta, neque tamen inconsulto, quia consulendi permulti Graecorum, Teutonum, Romanorum, ex quibus potissimum PLINII *Epistolae*, CICERONIS *Officia*, *Cato Maior*, *Laelius*, *Paradoxa* et *Somnium Scipionis*, item TRANQVILLI *Caesares*, quos nuperrime incepit. THVMMLII *Ius naturale politicum* viam muniit ad rerum facies, quas penitius noscitabundos adlectat doctōris armarium librorum, numerorum, arte factorum, sigillorum atque rerum naturalium quale quale. Nouit enim, quam curta sibi sit suppellex. A summo Numine dependet, an referat suum auditorium et pergendo in exemplaribus sacris prisca foederis et ex recentiori auspicando PAVLLINAM *epistolam ad Romanos*, et progrediendo in supra laudatis SEILERIANIS, LIVIANIS, SVETONIANIS aliisque, quae expetantur, priuatim atque priuatissime.

NICOLAUS KAISER Conrectoris munere hac tenus pro virili functus, praescriptas superioris anni lectiones sequenti ratione habuit. Experientia iam dudum edoctus, compluribus adolescentium, quo minus optatos in stadio literarum progressus faciant, impedimento esse, quod animam, qua discimus et sapimus, non recte nouerint: *Psychologiam* ciuibus primi ordinis, quorum praeceptor classicus erat constitutus, paullo enodatus exposuit. Omnes deinde mentis facultates, quae indissolubili inter se deuiuntur vinculo, in disciplinae suae alumnis perpolire contendit, et in primis studia, quorum opem intellectus emendatio desiderat, sedulo tractauit. Vim enim res distincte sibi repraesentandi, iudicandi atque ratiocinandi, excitare admissus est, in subsidium vocando LAYRIZII *Logicam*. Vt autem ad quaerendas demonstrationes, atque ad veritatis amorem bonos animos adsuafaceret, artes mathematicas, *Arithmetica*, *Initia Analysis* et *Geometria*, WOLFIO *facem praefere*nte, diligenter docuit. Aciem propter ea ingenii limaturus, ad sua *Aestheticae*, *Oratoriae* et *Poeticae Praecepta* CICERONIS *Orationes pro Lege Manilia*, pro *Marcello* et *Ligario*, atque praecipua VIRGILII, HORATHII et OVIDII *Poemata* ea, qua fieri potuit, assiduitate interpretatus est. Insuper memoriam Historiarum studio firmare atque locupletare adlaborauit, Romanorum Regibus, Re publica consulari, Caesaribus et imperii romanogermanici Dominis secundum ordinem chronologicum e FREYERI *näherer Einleitung zur Vniuersalhistorie* ante oculos dilucidius praepositis. Addiscendis etiam linguis

linguis, quae omnibus ad aliquem eruditionis gradum contendentibus, cognitu necessariae sunt, plurimum operae impendit; quam ob causam pleniorum latinum sermonis peritiam e cursoria CVRTII aliorumque auditorum classicorum lectione in mentes discipulorum deriuare studuit. Amatoribus Graecorum AESOPI *Fabulas*, *Selecta Capita* ex AELIANI *Variis Historiis* et EPICETI *Enchiridion* explicauit. Linguae quoque germanicae culturam ne negligeret, optimos scriptores ab auditoribus lectionum, praesertim priuatarum, curauit etiam atque etiam legendos. Quia vero rationibus iuuentutis scholasticae, licet omni rerum cognoscendarum varietate et copia illam instruamus, haud quaquam salutariter consulitur, nisi cuncta literatura, etiam ethnica, in scholis Christianorum ad emendandam voluntatem prudenter referatur: huius modi plerumque materiam scribendi, modo hac, modo illa dicendi forma, modo latina, modo patria, modo soluta, modo ligata oratione proposuit elaborandam, qua bene pensitata facilius iuuenes a vitiis reflecti, atque ad recti bonique studium, ad pietatem et indefessum summi Numinis cultum excitari possent. Ad Secundanos quod adri- net, quibus *Rhetorices et Poeseos teutonicae Elementa* tradenda erant, hos quoque, ut ipsorum ingenia et animos fideliter formaret, in concinnandis narrationibus, periodis, chris, epistolis, atque in variis versuum generibus saepius exercuit. In huncce autem annum, felicibus auspiciis exortum, quid Musis Curiensibus polliceatur, propter ea dubius est, quod ipsi fortasse breui tempore munus aliud obeundum sit. Quam diu inter ea licebit, DEO adiuuante, officii sui partes in Albertinofridericiano forti et hilari mente tuebitur.

Annos bis fenos docui iam Palladis artes;
 Pandere nunc IESV dogmata sancta iuuet!
 In Phoebi castris laus est subiisse labores;
 Maxima cum CHRISTO gloria nosse DEVM,
 Praeco tui verbi si fiam, diue Redemptor,
 Iustus et obsequar: en dextra fidesque tibi!

M. IOANNES KAPPIVS, Gymnasii Collega Tertius, diuina gratia adiutus, anno praeterito praestitit, quae muneris ratio postulare videbatur. Explicuit enim *primis* MATTHAEVM, III, HARLESII

Chrestomathiam graecam poeticam, et Geographiam sacram. Cum secundanis vero, fidei suae in primis conceditis, tractavit Doctrinam Christianam, duce Magnifico SEILERO, Geographiam, Historiam, Arithmeticam. Iisdem exposuit in graecis MATTHAEVM a cap. XVI. vsque ad finem, et IOANNIS Euangelium totum, post examen ad MARCVM perrecturus; in latinis CAESARIS de Bello gallico librum VII. HIRTI, qui se mediis Caesaris interposuit scriptis, eiusdem belli librum VIII. CAESARIS libri I. de Bello Civili capita XXXIII. priora, OVIDII librum II. epistolarum ex Ponto misrarum, HEVSETI, Profesi, quondam Parisiensis, Chrestomathiae ex optimis graecis et latinis scriptoribus scite excerptae, suae Histor. Select. lib. III. Insuper discipuli in stilo latino diligenter se exercuerunt et singulis hebdomadibus declamationes habuerunt, id quod etiam, suadente optimo magistro Quintiliano lib. II. cap. 8. in posterum fiet. De methodo multa dicere nihil adinet, nam superioribus catalogis satis superque descripta fuit, neque causa subest, cur ab ea recedat, cum et bonam saepe expertus est, et laetabundus vidit, eam viris doctis et rei scholasticae intelligentibus probari. Ceterum quem ad modum huc vsque discipulorum commodis vnice et vel cum iactura valetudinis et fortunarum suarum inferuire studuit; sic quoque in posterum, quando ita visum Superioribus est, vt amplius in studio scholastico defudet, omnem operam adhibebit, vt secundum praeceptum diuinum 1 Cor. III. 2. fidem ac diligentiam in officio sibi demandato praestet, summum Numen demisse precatus, velit sibi vires et animi et corporis largiri, ad ea exsequenda, quae cum ceteris Gymnasii magistris in salutem iuuentutis scholasticae meditatur.

CHRISTOPHORVS SALOMO RENNEBAVM, Gymnasii Collega Quartus, viribus suis a Summo Numine sibi clementer concessis, quam lubentissime vsus est, vt adolescentulis, Musis operam dantibus, quam plurimum prodesset. Id enim, vt fidei suae conceditis ad vnum omnes euaderent docti, profecto vel fidelissimi praeceptoris vires superat, et magis est oprandum, quam de se praestandum. Fidi potius praeceptoris in primis erit, suis quam plurimum prodesse, beneque cauere, ne sua ipsius culpa detrimenti quid capiat studiosa iuuentus. Quem finem sibi semper ob oculos ponens haec quidem cum suis hoc anni spatio pertractauit. Secundi ordinis ciuibus hebraicae linguae fundamenta eadem

eadem fere methodo, qua superioribus annis, tradidit. In Latinis cum iisdem ex HIRTII vel OPPII, vt putantur, *Commentariis bello*, quod Caesar *Alexandriae* gesit, *perleto bellum Africanum* exponendum proposuit. Ex NASONIS *Epistolis* in exilio suo ad amicos datis, *Libr. I. II. et III.* vsque ad *Ep. III.* explicuit. In tertia vero classe, ne quid in tradendis praeceptis diuinis negligeret, ante omnia sibi curae cordique fuit. E CORNELIO NEPOTE VII. Imperatores, qui *Alcibiadem* ordine proxime excipiunt, exposuit ita, vt proximo anno ab *Epaminonda* initium faciendum sit. E *selectis CICERONIS Epistolis Librum I.* explicuit, iterumque explicabit, quod II. Libri Epistolae tironibus intellectu difficiliores videntur. In graecis, vt discipulorum discendi cupiditatem excitaret, *Euangelium IOANNIS* legendum subministravit. Eosdem denique nec minus in latina poesi exercuit, et praeter ea, quod praeceptoris officium postulat, praestitisse existimat, et in posterum Deo adiuuante praestitutum, nec suis vlla in re defuturum esse pollicetur.

ADAMVS CHRISTIANVS STEINHART, Cantor et Collega, anno proximo omnes eo intendit curas, vt sibi concreditos non solum bonis literis, sed etiam vera pietate diligenter informaret. Hunc in finem tribus inferioribus classibus e *Catechismo LVTHERI* salubriora doctrinae Christianae fundamenta explicuit. Tertianis CORNELIVM NEPOTEM ita enucleauit, vt praeter expositionem occurrentes phrasas memoriae imprimere perpetuo vrgeret, illasque, quoad fieri potuit, per loquendi formulas familiares redderet. Cum iisdem discipulis poesi latinam, orthographiam et calligraphiam tractauit. Denique vero in Musices studio sibi praesertim commisso alumnos sedulo exercuit. Quae cuncta et in posterum Deo auxiliante perfequetur, nihilque prius habebit, quam vt muneri suo satis faciat.

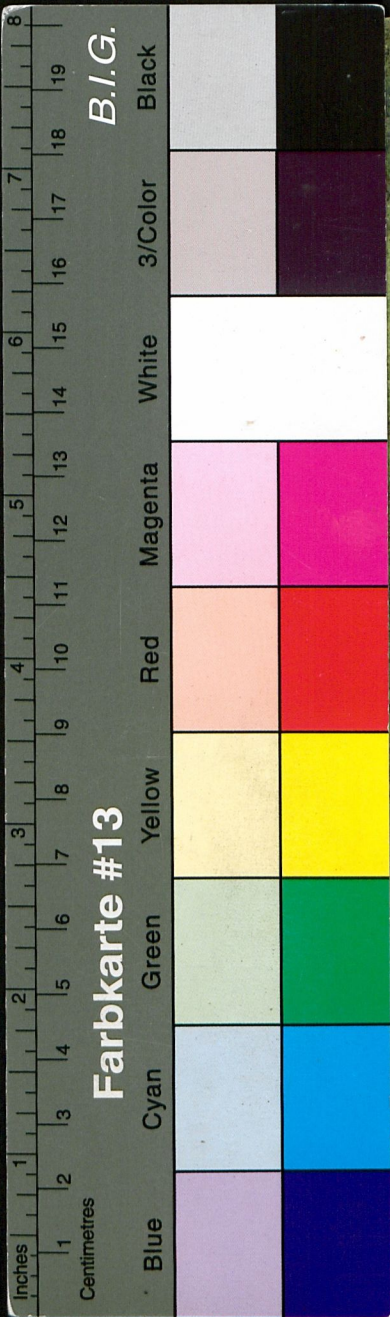
ANDREAS ADAMVS KAPP, Gymnasii Collega Quintus, praeter lapsa per Dei gratiam anno tertii ordinis discipulis *colloquia LANGIANA* methodo saepe indicata explicuit, explicita et variando et imitando in vsum conuertere curauit, eosque nec non quartae et quintae classis discipulos in Arithmetica satis exercuit, in quibus post liberale otium publicum sedulo perget. Quarti et quinti ordinis disci-

an 42 7574 X 347522
discipulis curae ac fidei suae potissimum commissis ante omnia *Catechismum Baruchinum* non solum enucleauit, sed et illos ad vitam pie instituendam quauis occasione adhortatus est. Iisdem prima latinae linguae elementa et huius declinationum et coniugationum paradigmata haud pigre explanauit. Praecipue *Colloquia* b. LANGII ita explanauit, vt illis expositis singulas voces resolveret, phrasas erueret, et formulas suppeditaret; imò et imitatiunculas ad indolem tironum accommodatas proponeret atque emendaret. E SPECCHII *Libello exercitiorum et formularum* emendationem cum sedula grammatices adplicatione instituit. Pari modo prima linguae graecae elementa suos docuit, atque in calligraphia et orthographia vt et in geographia et historia pro captu teneriorum iis praeiuit. Post examen finitum diuina adiutus gratia cum in publicis tum priuatis horis pari industria ac fide versabitur.

FREDRIC ALEXANDRE IANICAUD, Maître de Langue Françoisse du Collège, traite dans la première Classe les Principes de la Grammaire, et y fait expliquer *QUINTE CURCE de la Vie et des Actions d' Alexandre le Grand* de la Traduction de M. de Vaugelas. Dans la seconde en expliquant les fondemens de la langue Françoisse, il fait expliquer aux Ecoliers, qui en sont capables, le III. Tome de l' *Abrégé de l' Histoire ancienne*, contenant les *Metamorphoses d' OVIDE*, et l' *Histoire Romaine* jusques à *Iule Cesar*. Et quand à la troisième Classe, il enseigne aux Ecoliers avec une bonne prononciation les Declinaisons et les Coniugaisons, pour jetter les premières fondemens de la langue, qu' il instruit. Veuille le souverain Maître de toutes les Sciences accorder un heureux succès aux soins de sa Fonction, et en benir le progrès, ce qui sera sa plus grande satisfaction,

M.C.

B.I.G.

Farbkarte #13

h. 110, 30.

Yb
4574

Q. D. B. V
INDEX
STVDIORVM

QVIBVS
ALBERTINOFRIDERICIANVM

QVOD
CVRIAE. REGNITIANAE

EST
FERVEBAT
FERVEBIT, QVE. IN. POSTERVVM

P. P
A. D. X. CALENDAS. FEBRVARIAS
A. R. S. CIOIOCLXXV

CVRIAE, REGNITIANAE
LITERIS, IOANNIS, ANDREAE, HETSCHELII

